

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง) เป็นการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง) และเพื่อศึกษาปัญหา แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวที่ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง) จำนวน 133 ราย และนำมาวิเคราะห์ตามกระบวนการวิจัย และได้ข้อสรุปผลการศึกษา การอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะพื้นฐานด้านบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง) จำนวน 133 ราย เป็นเพศชาย ร้อยละ 53.4 เพศหญิง ร้อยละ 46.6 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 41.4 ซึ่งมีสถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ 54.9 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 62.4 ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 21.8 และร้อยละ 21.1 ตามลำดับ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 51.1

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่ศูนย์ฯ ส่วนใหญ่จะพักค้างคืน 1 คืน ร้อยละ 88.0 และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของศูนย์วิจัยเกษตรหลวง (ขุนวาง) จากเพื่อนบ้าน/คนรู้จัก ร้อยละ 47.4 นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงใหม่สูงสุด ร้อยละ 36.1

2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง)

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว

- จัดทำแผนที่ภายในศูนย์ฯ เพื่อความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเข้าชมตามจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยปานกลาง (เฉลี่ย = 2.63)
- จัดทำป้ายชื่อจุดท่องเที่ยวไว้อย่างชัดเจน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยปานกลาง (เฉลี่ย = 2.54)
- มีการจัดตกแต่งสถานที่ได้อย่างสวยงาม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยมาก (เฉลี่ย = 3.56)
- ในแต่ละจุดท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถได้รับความรู้จากจุดท่องเที่ยวนั้นๆ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยปานกลาง (เฉลี่ย = 3.19)
- มีการดูแลรักษาความสะอาดความจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้สะอาดอยู่เสมอ นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยมาก (เฉลี่ย = 3.41)
- มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในศูนย์ฯ นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยปานกลาง (เฉลี่ย = 3.11)

สรุปโดยภาพรวมของความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยวแล้ว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยปานกลาง

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่/วิทยากรนำเที่ยว

- ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่/วิทยากรนำเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรและงานวิจัยภายในศูนย์ฯ) นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยมาก (เฉลี่ย = 3.51)
- เจ้าหน้าที่/วิทยากรนำเที่ยวสามารถสื่อความหมายและสามารถให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยมาก (เฉลี่ย = 3.32)
- เจ้าหน้าที่/วิทยากรนำเที่ยวมีความเป็นกันเองกับท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยมาก (เฉลี่ย = 3.56)
- จำนวนเจ้าหน้าที่/วิทยากรด้านการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยปานกลาง (เฉลี่ย = 2.82)

สรุปโดยภาพรวมของความคิดเห็นเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่/วิทยากรนำเที่ยวแล้ว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยปานกลาง

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการบ้านพัก

- นักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้ามาท่องเที่ยวที่ศูนย์ฯ สามารถติดต่อจองบ้านพักล่วงหน้าได้สะดวกและรวดเร็ว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก (เฉลี่ย = 3.37)
- จำนวนบ้านพักสามารถรองรับจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักได้อย่างเพียงพอ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง (เฉลี่ย 2.54)
- ภายในบ้านพักมีการทำความสะอาดเรียบร้อยและพร้อมที่จะเข้าพักได้ตลอดเวลา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง (เฉลี่ย = 2.73)
- อุปกรณ์ภายในบ้านพักมีความสะดวก และพร้อมที่จะใช้งานได้ตลอดเวลา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย (เฉลี่ย = 2.32)
- มีการตกแต่งสถานที่รอบ ๆ บริเวณบ้านพักได้อย่างสวยงามและน่าเข้าพัก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก (เฉลี่ย = 3.37)

สรุปโดยภาพรวมของความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการบ้านพักแล้ว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับร้านอาหาร (สโมสรร)

- ร้านอาหาร (สโมสรร) สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เพียงพอ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง (เฉลี่ย = 2.75)
- จำนวนเจ้าหน้าที่ฝ่ายต้อนรับมีเพียงพอ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง (เฉลี่ย = 2.54)
- ร้านอาหาร (สโมสรร) ทำความสะอาดรอบ ๆ บริเวณ ได้สะอาดเรียบร้อย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย = 2.87)
- รสชาติของอาหารอร่อย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย = 2.72)

สรุปโดยภาพรวมของความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการร้านอาหาร (สโมสรร) แล้ว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยปานกลาง

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของศูนย์ฯ

- นักท่องเที่ยวสามารถหาซื้อของที่ระลึกของศูนย์ฯ ได้สะดวก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย = 2.71)
- มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายจำหน่ายภายในร้านค้า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย = 2.56)

- มีผลผลิตของไม้ผลเมืองหนาวที่ให้ผลผลิตตามฤดูกาลไว้จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย = 2.54)

- จำหน่ายในราคาที่เป็นกันเอง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย = 2.75)

สรุปโดยภาพรวมของความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของศูนย์ฯ แล้ว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยปานกลาง

สรุปภาพรวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง) โดยนำระดับความคิดเห็นต่อจุดท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่/วิทยากรนำเที่ยว การจัดการบ้านพัก การจัดการร้านอาหาร (สโมสรร) และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของศูนย์ฯ รวม 23 ข้อ มาหาค่าเฉลี่ย ปรากฏว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่เห็นด้วยปานกลาง

3. สรุปผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความคิดเห็นของ

นักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง)

จากการวิเคราะห์ถดถอยพบ พบว่า นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมาก จะมีความคิดเห็นที่ว่า ศูนย์ฯ มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ดี อาจเป็นเพราะว่า นักท่องเที่ยวมีการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์ฯ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ก่อนที่จะตัดสินใจมาเที่ยวที่ศูนย์ฯ และสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาก จะมีความคิดเห็นที่ว่า ศูนย์ฯ มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ดี อาจเป็นเพราะว่า นักท่องเที่ยวได้ไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตร โดยเฉพาะหน่วยงานราชการ จึงเห็นข้อแตกต่าง จึงทำให้นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่ดีต่อการจัดการการท่องเที่ยวของศูนย์ฯ

4. สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว

4.1 ปัญหาของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษา พบว่า ในสภาพรวมของนักท่องเที่ยวมีปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านบ้านพัก ได้แก่ จำนวนบ้านพักไม่เพียงพอในช่วงฤดูกาล อุณหภูมิในบ้านพักขรุขระและน้ำไม่ไหล
2. ปัญหาด้านจุดท่องเที่ยว ได้แก่ แผนที่ภายในศูนย์ฯ และป้ายชื่อจุดท่องเที่ยวไม่ชัดเจน

3. ปัญหาด้านร้านอาหาร (สโมสร) ได้แก่ ร้านอาหารและเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในช่วง
ฤดูกลาง

4. ปัญหาด้านการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของศูนย์ฯ ได้แก่ สินค้าไม่หลากหลาย

5. ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่/วิทยากรนำเที่ยว ได้แก่ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับ
การต้อนรับนักท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในช่วงฤดูกลาง

4.2 ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษา นักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ
ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง) ได้ดังนี้

1. ด้านจุดท่องเที่ยว

- ควรมีการจัดทำแผนที่ภายในศูนย์ให้ชัดเจน เพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยวที่
จะเข้าชมภายในศูนย์

- ควรมีการจัดทำป้ายชื่อจุดท่องเที่ยวให้ชัดเจนเพื่อความสะดวกในการเข้าชมใน
แต่ละจุด

2. ด้านเจ้าหน้าที่/วิทยากรนำเที่ยว

- ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่/วิทยากรนำเที่ยวให้เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว
ตลอดฤดูกาล

- ควรฝึกอบรมด้านการต้อนรับและการเป็นวิทยากรที่ดีแก่เจ้าหน้าที่/วิทยากรนำ
เที่ยว เพื่อให้สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านบ้านพัก

- ควรมีการเพิ่มจำนวนบ้านพักให้เพียงพอกับจำนวนของนักท่องเที่ยว
- ควรมีการตรวจสอบและซ่อมแซมอุปกรณ์ภายในบ้านพักให้อยู่ในสภาพที่พร้อม
จะใช้งานอยู่เสมอ และควรมีอุปกรณ์สำรองเพื่อพร้อมเปลี่ยนทันทีที่เกิดความเสียหาย

4. ด้านร้านอาหาร(สโมสร)

- ควรมีการขยายพื้นที่ของร้านอาหารภายในศูนย์ เพื่อสามารถต้อนรับนักท่องเที่ยว
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ต้อนรับประจำร้านอาหาร/สโมสร เพื่อสามารถต้อนรับ
และให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ด้านการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของศูนย์

- ควรเพิ่มชนิดของผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้น
- ควรจัดทำเอกสารแนะนำผลผลิตที่ออกตามฤดูกาล เพื่อแนะนำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจในสินค้า

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์ฯ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการด้านจุดท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ด้านการจัดการเจ้าหน้าที่/วิทยากรนำเที่ยวในระดับเห็นด้วยมาก ด้านการจัดการบ้านพักเห็นด้วยในระดับปานกลาง การจัดการร้านอาหาร (สโมสรร) ในระดับปานกลางและการจัดการการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในระดับเห็นด้วยปานกลาง

สรุปภาพรวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง) พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่เห็นด้วยปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสูตรศักดิ์ (2540) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวประเภทล้า จังหวัดราชบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระดับปานกลาง เช่นกัน

2. จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่า นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมาก จะมีความคิดเห็นที่ว่า ศูนย์ฯ มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ดี อาจเป็นเพราะว่า นักท่องเที่ยวมีการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์ฯ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ก่อนที่จะตัดสินใจมาเที่ยวที่ศูนย์ฯ และสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาก จะมีความคิดเห็นที่ว่า ศูนย์ฯ มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ดี อาจเป็นเพราะว่า นักท่องเที่ยวได้ไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตร โดยเฉพาะหน่วยงานราชการ ทำให้นักท่องเที่ยวเห็นข้อแตกต่าง จึงทำให้มีความคิดเห็นที่ดีต่อการจัดการการท่องเที่ยวของศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง)

3. จากการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว พบว่า ในภาพรวมของนักท่องเที่ยวมีปัญหา ได้แก่ 1)ป้ายชื่อจุดท่องเที่ยวและแผนที่ภายในศูนย์ฯ ไม่ชัดเจน 2)บ้านพักไม่เพียงพอในช่วงฤดูกาล 3)เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอและขาดทักษะในการต้อนรับนักท่องเที่ยว 4)ร้านอาหารไม่เพียงพอในช่วงฤดูกาล และ 5)สินค้าที่จำหน่ายไม่มีความหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ ทัดดาว (2545) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานภูชี้ฟ้าตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในส่วนของปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานภูชี้ฟ้าในมุมมองของ

นักท่องเที่ยว พบว่า ป้ายสัญลักษณ์ยังขาดความชัดเจน ที่พักและร้านอาหารไม่เพียงพอในช่วงฤดูกาล อีกทั้งขาดเจ้าหน้าที่ดูแลนักท่องเที่ยวและไม่มีสินค้าที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของวนอุทยานภูชี้ฟ้า

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการ อันที่จะเป็นประโยชน์ต่อศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง) และสถานี่ทดลองอื่นที่ได้ดำเนินการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้

1. จากการศึกษาในครั้งนี้จะเห็นได้ว่า บ้านพักมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เห็นควรให้เพิ่มจำนวนเตียงมากขึ้น เพราะถ้าจะให้ทางศูนย์ฯ ของบประมาณเพื่อจัดสร้างบ้านพักเพิ่มนั้น อาจทำให้ไม่คุ้มทุน เนื่องจากว่าตลอดทั้งปีมีนักท่องเที่ยวเข้ามาพักบางช่วงฤดูกาลเท่านั้น และช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและเข้าพักมากที่สุดคือ ช่วงเดือนพฤศจิกายน – มกราคม

2. ร้านอาหารคับแคบ ไม่พอเพียงพอต่อบุคคลผู้มาใช้บริการ ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะให้ทางศูนย์ฯ จัดสร้างอาคารชั่วคราว โดยใช้วัสดุท้องถิ่นที่หาได้ง่าย เช่น ไม้ไผ่ และหญ้าคา มาต่อเติมร้านอาหาร หรือให้ชาวบ้านบริเวณใกล้เคียงเข้ามามีส่วนร่วม โดยให้ชาวบ้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มบริเวณหน้าศูนย์ฯ ทำให้มีจุดบริการนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและสามารถบริการนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง

3. จากปัญหาที่เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่มีน้อยและทำงานหลายหน้าที่พร้อมทั้งขาดทักษะในการบริหารจัดการ ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะให้ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ จัดโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการต้อนรับนักท่องเที่ยวให้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง) และลูกจ้างชั่วคราวรายวัน, ลูกจ้างชั่วคราวรายเดือนและข้าราชการเพิ่มขึ้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ตามที่เสนอแนะไว้

4. ปัญหาเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว ได้แก่ แผนที่ภายในศูนย์ฯ และป้ายชื่อบอกจุดท่องเที่ยวไม่ชัดเจน ผู้วิจัยเห็นควรให้ทางศูนย์ฯ มีการปรับปรุงป้ายชื่อจุดท่องเที่ยวและจัดทำแผนที่ภายในศูนย์ฯ พร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับจุดท่องเที่ยวแต่ละจุดให้ชัดเจน เพื่อทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจที่จะเข้าไปศึกษาและเยี่ยมชม ทางศูนย์ฯ ควรประชาสัมพันธ์จุดท่องเที่ยวภายในศูนย์ฯ ให้มากขึ้น และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดทำเอกสารแนะนำการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์ฯ สำหรับนักท่องเที่ยวทุกคนที่เข้ามาท่องเที่ยวที่ศูนย์ฯ

5. ปัญหาเกี่ยวกับความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ของศูนย์ฯ ผู้วิจัยเห็นว่าให้ทางศูนย์ฯ จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลผลิตที่ออกแต่ละฤดูกาล เพื่อทำให้นักท่องเที่ยวรับทราบและเกิดความสนใจในผลิตภัณฑ์ที่ออกมาจำหน่ายในแต่ละช่วงฤดูกาล พร้อมทั้งให้มีการประชาสัมพันธ์กับ

สื่อต่างๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ ป้ายโฆษณา และอินเทอร์เน็ต ฯลฯ โดยให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการทำวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวที่ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง) เท่านั้น จึงเห็นควรให้มีการศึกษาศูนย์อื่น ๆ ที่อยู่ในโครงการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตรภายใต้กรมวิชาการเกษตร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง
2. ควรมีการศึกษาผลกระทบที่มีผลต่อการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์เกษตรหลวงเชียงใหม่ (ขุนวาง) เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved